

LUCIA PIUSSI

současný román

paseka

Rafovi, kamarádovi.

*Tato kniha je fikce a jakákoli podobnost
se skutečnými postavami nebo událostmi
je čistě náhodná.*

Lucia Piussi

*láská
je slípká*

Přeložil Ondřej Mrázek
Paseka 2013

Kniha vyšla s finanční podporou Komise SLOLIA
Literárně informační centrum Bratislava

LÁSKA JE SLIEPKA

Copyright © Lucia Piussi, 2011

Translation © Ondřej Mrázek, 2013

ISBN 978-80-7432-402-4 (PDF)

I.

Když Lena poprvé uviděla Nora Štajnera, připadal jí úplně šedivý. Stárnoucí šedý vlk. Ve směšné texaskové bundě, s nevyrovnaným úsměvem a křivoláckými gesty, která vystřelovala na všechny strany. Chlap, který si – tak jako herec zvyklý hrát první milovnický – nechává růst pořád delší vlasy, i když už mu dávno prořídly a vypadá spíš jako klaun. Dojemný, zmatený klaun v šatně po představení.

Noro seděl v kanceláři na malé židličce vedle Maroše a zpod zvrásněného čela zvedl k Leně průzračný, nebeský pohled. Kdyby se Lena už tenkrát zadívala lépe, kdyby už tenkrát rovnou spadla do toho pohledu jako koza do studny, možná by si všimla, že obsahuje ideální směs toho, co bývá na zajímavých mužích tak lákavé, dokud vás úplně nezničí. (Nedoženou vás do kouta vlastního šílenství, případně až k sebevraždě.)

Kdyby se Lena podívala zblízka, nadechla by se modré až ocelově šedé barvy v jeho očích a ucítla tu ideálně namíchanou voňavou směs ingrediencí, které se navzájem vylučují: něžný, plachý obdiv k ostatním a slepá sebeláska, nebo radostná, hravá nátura a suchopárné puntičkářství, hraničící s terorismem, anebo nezištná dobrota a vražedná krutost. Vše v jednom.

Až máte dojem, že se vám z té nepochopitelné vůně, z té dokonalé směsi zvláštního mužského koření rozletí hlava. Co to je, co to jenom je? Nedomůžete se zorientovat. A když už na to přijdete, je pozdě. Koza leží na dně studny a může jen doufat,

že má všechny kosti celé. Má co dělat, má o čem přemýšlet. Má co objevovat. Koza jedna blbá. Může v sobě konečně začít hledat kočku. Sobeckou, opatrnou kočku-tichošlapku.

A tak si Lena k tomu nebesky modrému pohledu Nora Štajnera, jehož barva občas přechází do ocelově šedé – to podle nálady – ani nepřičichla.

Naopak se mu instinktivně velkým obloukem vyhnula.

Lena totiž byla ráda, že vůbec žije. Celé její tělo pokrývaly bolestivé modřiny a podlitiny po pádu na dno studny pohledu, který patřil někomu úplně jinému – na dno hlubokého, tmavého pohledu Karola Postavy.

Karol Postava, hodný svého jména, byl opravdový básník. Opravdový v tom smyslu, že žil tak, jak psal, a psal tak, jak žil. A ničím nešetřil. Žil naplno a pátil knot z obou konců. Žít s ním by bylo hodně náročné (shodly se svorně literární kritičky na kávě v Domě spisovatelů), ale že by stál za hřích, to už si nejedna z nich nechala pro sebe jako hluboký povzdech v soukromí domova.

Tato seance kritiček se odehrála už dávno, po společném interview s básníkem v době raketového propuknutí jeho společenské slávy a básnické revolty. Dnes byl básník Karol Postava o více než desetiletí starší, už dávno byl vyčleněným outsiderem a společenským nýmandem. Velkým básníkem přitom rozhodně být nepřestával. Jen s tím rozdílem, že jeho básnění i běsnění bylo dnes důsledně odsunuté na periferii a ponechané bez prostředků.

Společnost se zbavuje štěkajících psů a šílených básníků, aby se mohla nerušeně bavit. A tak se

zbavila i Karola Postavy. A on, otrhaný a prokletý, se začal naplno oddávat pití.

Karol Postava vnímal sám sebe příliš pateticky a nedokázal se povznést nad tu plytkou bystřinu špinavých, nenávistných slin, která mu podrážděla nohy a nakonec ho málem stála krk. Nedokázal se s tím svinstvem vyrovnat. Až do té doby, než zjistil, že je to stejně marné. Že je všechno tak povrchní, plytké a tupé, jaké to doopravdy je. A že se s tím nedá nic dělat. A také že zatímco kolem sebe máchal rukama, hartusil, hromoval a pil jako duha, přišel o ten nejcennější poklad. O svou lásku!

O Lenu Grassalkovičovou. Jenomže to už bylo pro Lenu pozdě.

Lena nebyla s těch žen, které dávají mužům ultimáta. Nebyla dokonce ani z těch žen, které platí včas účty. Byla z těch, co se bojí vlastní poštovní schránky. Lena, která žila odjakživa obklopena poezií, ta nepraktická, vzpurná, svéhlavá potvora, věřte, nevěřte, věřila na lásku. A když milovala Karola Postavu, milovala ho do naprostého zblbnutí. Do úplného vyčerpání. Takového, že už ani nemohla stát na nohou. Musela sama na sobě až do krve okusit, že ten velký básník je zároveň i velký alkoholik, a že tady už nemá cenu vůbec nic. Že tady už neplatí žádná dohoda. Že jsou oba dva úplně v prdeli. Vymletí až na dno.

A tak jednoho dne seděl Karol Postava smutně poskládaný v křesílku v pizzerii Metropol, míchal si své malé černé pressíčko velkou bělostnou rukou, která se nikdy – ani po koňských dávkách chlastu, ani po citových výlevech žen – nezachvěla, a pohledem se vpíjel do Leny, kterou z hloubi duše

miloval, bez ohledu na všechny ostatní „chodící šukadla“, jak jim říkal, což znamenalo bez ohledu na všechny ženy tohoto světa. A tady mu najednou jeho láska a múza největší, Lena, suše, se skelným zrakem vypálené robotky ochraptělým hlasem vypočítává všechny jeho staré i nové podrazy a hříchy. Drmolí a drmolí, a pak říká úplně bezprizorně, s jakýmsi nezdravým chrapotem, že už s ním končí. Že už dál nemůže. Protože už ho nemiluje.

A byla to pravda. Dívala se na něj, ale neviděla ho. V přítomnosti Karola Postavy cítila Lena už jen tupou bolest a vyčerpání, a to tak intenzivně, že by se klidně dalo říci: Nenávidí ho do poslední nitky! Jenomže ve skutečnosti to nebylo tak jednoduché. Ve skutečnosti totiž Lena nenáviděla každou milovanou nitku na těle milovaného Karola Postavy, nenáviděla ho tak vášnivě, jako by nenáviděl Nikola Tesla pohled na elektrickou zásuvku, kdyby z ní několikrát denně dostával plnohodnotné, koňské, elektrické šlupky!

Nikola Tesla, Lena Grassalkovičová a určitě i vy byste v takové chvíli toužili jen po jednom: zabít, rozmlátit ten zdroj bolesti, ale ještě předtím, naposledy, byste chtěli být s ním, rozloučit se, trpět a nepřičetně zírat před sebe. A potom rázně vstát a od toho zdroje navždy odejít. Protože jinak vás zabije!

Milovat Karola Postavu zkrátka už dál nešlo.

Některé drátky v Lenině těle už byly tak vyhořelé a vypálené, že viditelně trčely ven z těla a kouřilo se z nich. Lena přestávala fungovat. Vypadávala. Zkratovala. Odcházela. Začínala se chovat nekontrolovatelně. Žíly a nervy na zápěstích už jí volně

visely a klímaly se, vyčuhovaly ven už i z rukávů kabátu a někdy, když je zrovna nevláčela za sebou jako děti své pletené rukavičky na provázku, zavadila s nimi o věci, kterých se dotýkala, které brala do rukou, o všelijaké příbory a kliky, že se pokaždé zhrozila, vyjekla hrůzou, tak příšerně byly ty její nervy vytahané. Ty nerrrvy! Ty žíly! Tolik vydržely! A třískla tím hrcem, co se jí pletl do žil, přímo o stěnu.

Nemohla spát. Chřadla. Blížil se definitivní zkrat. Anebo se snad schylovalo k vraždě? Když uštvaná Lena upadala do spánku a vzápětí se z něho vytrhávala s jekotem a hrozivou vidinou rozšklebené, pekelné mordy vlastního šílenství, uvědomovala si jediné: To už je hranice, kdy je třeba za každou cenu vyhledat pomoc. Lékařskou! Protože jinak už by se buď vraždilo, anebo skákalo z okna, jen aby už byl konec. Ach bože! Mami! Jak strašně nechtěla nic takového zažít!

Karola Postavu na tomto světě zkrátka už víc milovat nešlo. A nešlo ho ani milovat dál. Lena se musela rozhodnout. Teď hned. Buď přežije láska k němu, anebo přežije ona.

Jak už to chodí mezi lidmi, a básníky zvláště, všichni chtějí nakonec vždycky hlavně přežít. A tak Lena, srdcem sportovkyně, zvyklá na prohry, na koňské porážky, které se proměnily v úplná jatka, se konečně vzepřela a dokázala se od toho stolku, kde seděl Karol Postava, zvednout a odejít. Jako náměsíčná prošla místností s těmi všemi vytahanými a vyhořelými drátky trčícími z těla, vibrujícími a kývajícími se, jako by měla Parkinsona, protáhla se podél stolků a její shrbená postava (všichni se

na ni dívali) se pak vypořádala ze dveří pizzerie Metropol ven, na Šancovou ulici. Jen taktak že nenabourala do skleněné zastávky, slepá jako planetka vychýlená ze své dráhy nebo jako angličák letící ze zatačky ven, do prázdna, po patnácti letech zbožňování Karola Postavy vstala od toho malého kavárenského stolku, do kterého byl zaklesnutý koleno, jako by osudově dopila poslední kapku hořké kávy i své lásky, a nejmilovanějšího muže svého života nechala ležet v jeho vlastních zvracích samotného.

„To mu patří!“ říkali jí blízcí lidé přímo do jejích matných, skelných očí, když se na ni chodili dívat, jak je na tom s tím svým syndromem vyhoření v prvních měsících ambulantní léčby. „Zaslouží si to!“ dodávaly ženy. Anebo si povzdychly: „Nezasloužil si tě.“ Anebo šly rovnou k jádru věci: „Je to tvoje vina, žes to nechala dojít tak daleko. Vždyť po tobě šlapal. Dělal si z tebe hadr na podlahu. Rohožku! Můžeš si za to sama!“

A jak tak plynul čas a Lena už opatrně našlapovala po nových cestičkách i do nové práce, zvykala si na ty řeči jako na citáty z knih nebo repliky z filmů. Od kamarádů i od kolegyň. Na jejich jasné soudy o Karolovi. O tom bláznovi. Psychopatovi. Úchylákovi. Když spolu tak seděly, nemilosrdné ženy, u sklenky vína, tak Lena, která na antidepresivech mohla pít akorát minerálku a měla spousty volného času, v reakci na jejich rady a odsudky už jen nepřítomně přitakávala. Krčila rameny. A co asi tak měla dělat? Stejně ničemu nerozuměla. A sobě už vůbec ne. Věděla jenom, že by to všechno potřebovala zahalit nějakým tmavým, vzdušným

závojem nebo obvazem a nedívat se. Na tu hnisavou ránu. Nepítvat se v tom, co umřelo. Umřelo a basta. Jednou to přece musí přestat krváčet. Už je to mrtvé! A jestli náhodou není, pracuje se na tom. Ať to jen pěkně vyhnisá!

Když Lena poprvé uviděla Nora Štajnera, jak ji upřeně pozoruje z malé dětské židličky v kanceláři vydavatelství, kde už skoro dva roky pracovala, odvrátila zrak. Uhnula. Viděla v něm přízrak. Šedý stín. Viděla v něm dalšího raněného, komplikovaného a stárnoucího tvora podobného Karolovi. A udělalo se jí nevolno. Mdloby jí zakroužily kolem hlavy a úzkost zapištěla do uší jako šedá myš. A od té doby se před Štajnerem cítila jako na jehlách. Musela se mít pořád na pozoru.

Měla toho všeho dost. Žila si svůj tichý, do sebe uzavřený život rekonvalescentky, předčasné stařenky. Navenek, v zrcadle, vypadala jako zdravá, mladá žena, ale uvnitř se cítila jako někdo, kdo se po těžké automobilové nehodě znovu učí chodit. Pít už nemohla, to jí zakázal doktor, a tak po večerech ani nevyhledávala společnost. Chodila na procházky, dlouhé, předlouhé, se psem se toulala po kopcích nad městem, ať chumelilo a mrzlo, nebo jen foukal silný, mokrý, bratislavský vítr. A po večerech četla knihy. A když po těch prvních, nejtěžších měsících zaslechla sama sebe, jak se při rozhovoru se starým dobrým kamarádem poprvé zasmála, jakmile uslyšela ten svůj zapomenutý smích, jakoby odněkud zdálky, jak jí tak najednou překvapivě rezonoval v uchu, jako by se jí zdál nějaký radostný sen se sólem na trumpetu, v tu chvíli konečně procitla a uvědomila si, že nic

není ztraceno. Že to mohlo všechno dopadnout i hůř. Že ona, Lena Grassalkovičová, má sice třicítku dávno za sebou, ale vždycky může začít jinak, od začátku. A najednou byla ohromně, nesmírně vděčná jen za to, že žije.

Toho dne se v kopcích nad městem poprvé po dlouhé době rozběhla. Nohy se jí rozběhly úplně samy, jen tak, samou radostí, a ona běžela zpocená do kopce a nepřestala běžet celou cestu domů.

A když se potom osprchovala vlažnou vodou, s tělem a hlavou nabitými podivuhodnou elektřinou – bylo jí, jako by v ní uvnitř po tom radostném běhu lezli nějací opilí, šťastní mravenci – když si sedla ke stolu, už nezaváhala. Rovnou se dala do psaní. Na fleku. Ruka se ani nezachvěla. Mezi jednotlivými větami se ani nemusela motat sem tam po bytě a lámat si hlavu, jak to bude dál. Okamžitě si uvědomila: Vždyť píše v jednom kuse! Celou tu dobu v kopcích, sama se svým trápením, na procházkách se psem, už tenkrát, kdy teprve všechno to svoje zoufalství jen bezhlasně přežvykovala jako nafouklá kráva, která nic nechápe, jenom tiše trpí, už tenkrát začala v duchu psát! Na všechno vzpomínat. Přebírat. Prosívat. A když teď kladla slova na papír, naprosto chladnokrevně, jakoby nic, ratata bum, obyčejnou, tlustou tužkou, jak byla zvyklá odmalička, obyčejnou tužkou, tlustou jako prst, ořezanou kuchyňským nožikem, že bylo slyšet jen údery do stolu, ratata bum, jako když odlétají ze samopalů náboje, cítila hned, že ty její holé věty mají váhu. Že nemůže přestat. A že má mušku přesnou jako nějaká stará vojna!

Takhle začala psát povídky. Vždycky se vrhla na psaní hned po práci, ale nejčastěji si ještě předtím vyběhla do kopců i se psem. Její první povídka se jmenovala *Nesmrtelný bílý pes* a bylo v ní všechno. To, jak s Karolem dělali *Literární noviny*, dokud je nezažaloval vlivný klerikál za jednu posměšnou básničku, jak se soud vlekl, až skončil fiaskem a oni to schytali. Jak v té své malé redakci na Konventní ulici statečně bojovali, jak padali, jak si tam bohémsky užívali, až do dna. A taky o tom, jak potom živořili, hádali se, a jak je ty jejich hádky vrhaly pořád jen blíž k sobě. A když už neměli vůbec nic, jak spolu chodili prodávat třešně na trh na Žilinskou ulici ještě s tím bílým cikánským psem odnaproti, co přecházel sám přes ulici tak, že se i rozhlédl, nejdřív doleva a potom doprava, nesmrtelný bílý pes, který si je sám vyhlédl, je dva, Lenu a Karola, a držel se jich jako klíště. Při psaní se nenadále – sama od sebe – objevovala podivuhodná symbolika věcí.

Lena se snažila celý ten orchestr v sobě, celé to hejno ptáků bijících na poplach, spravedlivě krmit, aby každý nástroj měl své místo, aby každá vzpomínka, která stojí za to, živě zazářila. Jinak nic. Jen pravdu!

Občas, většinou na začátku povídky, psala málo. Celé hodiny prostála před zavřeným oknem a dívala se ven, na ulici, dokud ji myšlenky jako lační supové ke psaní samy nevyštípaly. A potom, když se rozjela a chytila rytmus, už psala směle, vášnivě, občas až nadoraz, bez spánku, do rána. A když jí nesmrtelný bílý pes v závěru povídky umíral v náručí na schodech polikliniky, podal jí

pomocnou ruku sám velký, plačící Herbert von Karajan. Leně vytryskly slzy dojetí, když ten majestátní závěr mastila na papír jako šílená za zvuků *Dies irae*. A bylo to!

A když si po pár dnech odpočinula, hned se vrhla na další povídku, o Šošovi a Maje, svých sousedech, dvou nejkouzelnějších opilcích a ztroskotancích v Karpatské ulici, tu povídku viděla přímo před sebou, už dávno ji měla v duchu napsanou! Jen ji utrhnout, sladkou k nakousnutí, ze stromu, kde visí dávno na dosah tam, kam se nikdo nepodívá, protože všichni pospíchají jako mravenci pod pavlačemi a ani nezvednou hlavu.

Psala to všechno tak, jak to bylo, jak to přišlo, vždycky se to k ní dokutálelo jako barevné klubko, jen bylo třeba tu správnou bavlnku vytáhnout v pravou chvíli z paměti a chytit pevně mezi prsty. Potom už to šlo samo. Dny utíkaly a ona chodila na půl dne do práce, nebo si odskočila do města mezi lidi, ale za chvíli už se zase hrnula pryč, protože ve skutečnosti žila jenom v té jedné povídce, kterou právě psala.

Když si pak, celá rozparáděná, uprostřed psaní vyběhla koupit něco na zub ven, na tržiště na rohu Karpatské a Šancové, tak při čekání na semafor, v tom průsečíku reálného světa a vlastního psaní, pocítila zničehonic nepopsatelně silné, ohromující štěstí! Při pohledu na ty dojemně otlučené, nedokonalé bytosti, na domy, kde ty bytosti žily, na jejich vozíky a auta, která frčela okolo, celá dojatá tím křivolakým, živým světem, dostala najednou chuť si kleknout a políbit třeba i ten zaplivaný, rozbitý chodník, na kterém stála. To psaní! Hraničilo

s halucinací. Jako by celý svět kolem sebe dávno sama vymyslela. Jako by si ho vysnila. S tržištěm i s potácejícími se postavami nádražních opilců a spokojených maďarských stánkařů, kteří, růžolíci, celou zimu, mráz nemráz, prodávali med i pražené mandle a v jednom kuse vtipkovali. Se psy, se stařenkami, s reklamními agenty, kteří vždycky v poledne frajersky, jenom v saku, vybíhali na oběd z nových firem, které rostly všude kolem jako houby po dešti. To všechno bylo zapotřebí znovu zaznamenat a zachovat. Protože kdo to jinak udělá? Kdo to zapíše? Haha, samou radostí si poskočila a vběhla zpátky do vlastních domovních dveří. Vždyť je to přece tak jasné! Vždyť to je všechno už dávno tam nahoře, ve hvězdách, na půdě, stačí to odtamtud jenom vzít, zaprášené strhnout a vynést na denní světlo. Donést to zpátky lidem. Pravdivé a čisté. Jako novodobá karpatská Prométheuska!

A povídek pomalu přibývalo.

Bylo zvláštní, jak se psaním osvobozovala od Karola Postavy, od té úmorné bolesti, která po něm zbyla, a jak mu zároveň, chtě nechtě, všechno odpouštěla. Tam, kde je jen čistý bílý sníh papíru a opatrné, tiché kroky kolem něj, celé dny a noci, tam, kde se jen pomalu, archeologicky pročesává čas po tenkých vrstvách a nedá se to urychlit, protože když přijde bouřka, stejně všechno smete, tam teď svítí slunce. Tam vystupuje láska Leny a Karola z prachu jako čistá árie. Óóó! Lena dobře ví, za co všechno mu vděčí! Když psala, nic jí nebránilo ve výhledu. Luskla prstem – a hned tam byla, ve vzdálené minulosti, devatenáctiletá, růžolíci, zadýchaná studentka, která každý druhý den běží za

Karolem Postavou, tehdy už básníkem se zvučným hlasem, básníkem vyhraněným a pevným ve verších i v postojích, bohémským, odvážným, nestydatým básníkem, krásným na duši a stejně tak i na těle, ach, panebože na nebi, v jejích očích se tyčil se nad všemi jako Majakovskij, vyzařoval silné světlo na všechny strany, tenhle Postava, tenhle „tall, rectangular man“, jak to o něm napsaly jedny americké noviny, pořád si ta slova opakovala a dokola omílala, „tall, rectangular man“, ty noviny to tak napsat musely, protože Postava skutečně výjimečný byl, musely napsat, jak vypadá, protože byl krásný jako to, co psal! Byla posedlá vším, co bylo v něm i na něm, krásou jeho hlasu, kterým kdykoli jen tak tepal verše a nedokázal přestat, jeho rukama, kterými je psal nebo házel zmuchlané za sebe, jako by o nic nešlo, smál se a plýtvál jimi jako pánbůh, s cigaretou v koutku úst, opilý je ničil, ty své skvělé básně, a Lena potom lezla po čtyřech, sbírala je na zemi a vybírala z koše. Všechno, co po něm našla, co tenhle „vysoký hranatý muž“ napsal, jí fascinovalo, dokonce i kouř, který vyfukoval z úst, jí svítil do daleka jako světelný sloup, jako maják, když si to za ním přes celé město až z Dúbravky svištěla na in-line bruslích, prvních v Bratislavě!

Nosila mu svoje zamilované, vlhké veršíky a koláče od babičky. Vždyť jí bylo teprve devatenáct let. A on jí toho za všechna ta léta, která přišla potom, tolik dal! Všechno, co potřebovala. Nádobíčko, jak říkají mladí feťáci. Knowledge, jak to nazval božský Tony, zpěvák z Garáže, a vyslovil: *knoulidž*. I náradíčko jí dal, ano, dokonce i to, kterým teď tesala do kamene sebe samu, i to bylo jeho. I boty,

ve kterých chodila, mohly mít klidně zevnitř na jazyku jeho křestní jméno: Karol. A klidně i příjmení: Postava. Vždyť s ním přece vyrostla, u něho doma, na svět hleděla skrze jeho věšteckou kouli, byl to on, kdo jí dával do rukou kromě svého ptáka i další krásné věci, knihy a desky, od něho pochytila všechno, co dnes sama u sebe považuje za nějakou hodnotu. Dobře to věděla, že tak jako měli ve starém Řecku velicí učitelé své milované chlapce, kterým dávali ze sebe všechno a kterých se něžně dotýkali, i ona sama byla takovým jeho chlapcem! Jeho milovaným žákem. A to se nezmění. Nedá se na to zapomenout. A nikdo vám to nevezme.

Co se týče té jeho lásky, mohla jí zůstat jenom vděčná a věrná.

Jenomže život se s námi nemazlí. A Karol Postava měl i jiné ženy. Někdy Lena přišla do redakce a srdce se jí divoce rozbušilo, když v zadní místnosti něco tak zvláště šustlo. Ani tam nešla, jen celá zkameněla. Ve vzduchu byly cítit alkoholické výpary a ještě něco. Takový ten útulný, skoro vyprchaný parfém. Jako když si spolu zevnitř zadýcháte sklo auta. V těch okamžicích si myslela, že pukne vzteky. A taky zoufalstvím. A zklamáním. Třískla dveřmi, až se dům zatřásl, vyběhla ven, rychle pryč odtamtud. Jak ji jen mohl Karol pořád tak trápit? Vždyť spolu žili, milovali se jako koně! Nebo se jí to jenom zdálo? Lena nic nechápala. Má odejít? Ale co by bez ní Karol počal? Přicházely kruté a neradostné časy. Přišla exekuce. Jedna. Druhá. To pak pil Karol najust, v záchvatech, spoustu dní bez přestávky. A když pil, tak to by „voklátil i smrtku na žebříku“, jak jí jednou v hospodě řekl kolega,

redaktor Jožko, ošklivý, malý, nešťastný mužík, kterého asi ani ta smrtka nechtěla, a proto to taky celé říkal, proto jí žaloval na Karola a ani se na ni při tom nepodíval, jenom tak úkosem hleděl na bar a zhnuseně zavrtěl malou hlavičkou.

Ale nad kým to vlastně všichni vrtěli hlavičkami? Nad Karolem? Vždyť to je básník a ti přece mají v popisu práce přefiknout každou ženskou, která projde kolem. A jako bonus jí pak věnovat básničku, aby se neřeklo.

Nejvíc ale stejně všichni kroutili hlavou nad ní, nad Lenou. Ona byla ten divný, podezřelý element. A že je pěkně vytáčela! Aby ne! Že ho pořád miluje. Že mu to odpouští, chudinka malá. Copak se zbláznila? A tak když rozzuřená Lena vzápětí vychladla, utřela si slzy i s nudlí do flanelového rukávu – už zase v Karolově objetí – zase se nechala hladit po celém těle a s dětským popotahováním odnést do postele, byli to většinou lidé kolem, cizí lidé, blízcí lidé, lidé, kteří vždycky pomohou, poradí, a když trpíte, řeknou vám, jak máte žít, tak přesně tihle lidé dali Leně jasně pocítit, že jestli toleruje – to přece vidí každý, že je Karol na ženské a že ji podvádí – jestli tedy něco takového toleruje, a přesto ho má ráda, toho děvkaře a úchyla, tak je úplně mimo. Totální ubožačka. A měla by se nad sebou vážně zamyslet, protože jinak to špatně skončí.

Na žhavé uhlíky ženské žárlivosti stačí jen jemně dýchnout, vždycky se hned rozpálí až do purpurova. A Lena přímo sálala. Jako rozpálená vatra. Až do purpurova.

Její poslední vánoční povídka toho zvláštního roku, roku bez Karola, roku planetky bez vesmírného

středu, byla krátká, ale silná. Kamarádi, kteří ji četli, se nestačili divit, kam na to chodí. Vždyť to je horor, křičeli, zakrývali si dlaní ústa roztáhnutá do úsměvu a v očích měli vylekaný výraz. A Lena jim jen mávala rukou se zapálenou cigaretou před očima, smála se a stydlivě, ale schválně i trochu s nadhledem říkala, že je zkrátka ze života.

A když šla potom z kavárny sama domů, pomyslela si: Není to nic než pravda. A v duchu si znovu prošla každou scénu. Nebylo na tom nic vymyšleného. Viděla v povídce sama sebe, jak v návalu zoufalství a slepé žárlivosti Karola, toho urostlého, ožralého chlapa, chytila a s rozběhem, celou silou své bytostné hanby – hned potom, co se dole na chodníku vztekle otočila na podpatku, vrátila se nahoru a na schodech se dokonce srazila se studentkou žurnalistiky, která se řítila ještě nezapnutá a vlhká ze dveří redakce (musela se obléct opravdu rychle, protože Lena letěla zpátky jako sršáň, jako raketa) – jak Karola, který už ji tam vítal uprostřed místnosti, potácel se dokolečka s jednou nohavicí oblečenou a namol opilý drmolil, že si snad nemyslí, že todlencto, že by v takovém stavu mohl něco todlencto, provádět s nějakou ženou, celý se kroutil a vykrucoval, potácel směrem k ní, „dyť sem vožralej, vožraloučkej sem, ty můj andělíčku zlatej“, zablekotal a chtěl se jí dotknout, blížil se k ní s tou jednou nohavicí, s tím kalným zrakem a s tak strašně frivolním falešným úsměvem, že už se neovládla, a jak se sotva držel na nohou, namol jak doga, tak s ním Lena vši silou, se zuřivým rozběhem mrskla do kouta, až přeletěl bokem přes roh stolu a skončil na zemi ve všech těch prázdných

lahvích, v bedničce na nářadí a starých šanonech. Ani nevěděla, že má takovou sílu, když se tam nad ním tyčila a třásla se vzteky, a on jen těžce vzdychal bolestí, ale smál se tomu, smál se, ten kokot, ani nevěděla, že má v sobě tolik agresivity, plivla mu rovnou do tváře a procedila mezi zuby fatální kletby jako v nějaké akční komedii: „Fuj, ty vypadáš! Fuj, ty seš ale hnusnej! Jako zvrhlej, starej satyr! Doufám, že budeš pajdat až do konce svého života, ty satyre jeden zkurvenej!“

A Lenina vánoční povídka končila v čekárně na psychiatrickém oddělení Státní nemocnice, kde obrovské, obtloustlé a drsné zdravotní sestry každou chvíli odemykají jedny velké bílé dveře, jediné, které nemají kliku. Za nimi je občas, v krátkých záblescích, než vytáhnou klíč, vidět jen dlouhá, bílá řada stolů jako ve školní jídelně a za těmi stoly sedí úplně tiše, beze slova, v nemocničních županech živí roboti a hlasitě cinkají lžícemi. Zkratovaní roboti, zkrachovalí, vypálení, na odpis, pro život nepoužitelné lidské strojky, co už nemají nic, jen prázdno v hlavě, a zpod županu na hrudi a z rukávů jim trčí pokroucené, zkratované dráty. A z některých se ještě kouří! A je jich tam v té jídelně, no, co vám budu povídat, jako večer v centru, prostě plná prdel lidí.

II.

„Hm, tak s tou bych si teda dal říct!“ prohlásil Noro Štajner na adresu Beth Orton, která zpívala v klipu na monitoru Marošova počítače. „Tý bych se ani moc nebránil, kdyby se mnou chtěla strávit noc plnou vášní!“ dodal, komediálně zkřížil ruce na prsou a podíval se na Lenu.

Beth Orton v tom klipu jela v autě, které řídil chlápek s červenou hlavou a čertovskými růžky. Podle toho, jak Beth Orton naivně koulela svýma krásnýma očima, to vypadalo, že o tom čertovi, co sedí za volantem, ani neví. Lena se po očku podívala na Štajnera, jak se pohupuje do rytmu, a napadlo ji (až nad tím musela doopravdy, fyzicky zavrtět hlavou), že je neuvěřitelné, jak si někteří chlapi fandí. Jak ho to vůbec může napadnout, toho Štajnera jednoho, lámala si hlavu, že by si právě Beth Orton akorát s ním chtěla vyhodit z kopýtka na jednu noc. Chachacha! Proboha! Vždyť vypadá jako kozel, pomyslela si. Jo, to sedí! S tím jeho bečivým, trhaným smíchem, křivýma nohama nacpanýma v úzkých, bledých džínách jako v roce 1977. Normální kozel! Až jí ho přišlo trochu líto, kozla vype-lichaného. Balila si svých pět švestek ze stolu a už by byla nejraději vypadla, jen se ještě chtěla trochu pokochat vlastním trefným přirovnáním, a tak po tom kozlovi starém, Štajnerovi, zvědavě pokukovala.

Měla dobrou náladu. Děly se totiž různé podivuhodné věci. Neskutečné věci. Svět se otevíral.

A Lena začala pomalu vylézat z ulity. A vystrkovat růžky.

Především přestala brát léky. Na posledním sezení jí psychiatr, doktor Malkovič, poblahopřál a řekl, že by dal „levou zadní do ohně“ za to, že se její psychický kolaps už nevrátí. Lena si ho hned začala představovat jako kentaura, za tím jeho lékařským stolem a v tom bílém plášti, který jí šarmantně věnoval svou levou zadní nohu, ale doktor Malkovič už vstal, podali si ruce a po dvou letech vzájemné, dvoustranné spolupráce se rozloučili. To je, panečku, chlapík, napadlo Lenu, která už měsíc nebrala žádné léky, když se ho dotkla a jejich pohledy se setkaly. Škoda, že je ženatý, ale vždyť přece všichni takoví muži, co jsou trošku k světu, jsou dávno ženatí. No nic, mávla nad tím rukou a plachtila dolů po schodišti pavilonu D Státní nemocnice. Svět se jí otvíral z docela jiné strany! Její život nabíral otáčky a nový, nečekaný význam. Jako by se zase celá osmělila. Narovнала se. Zvedla hlavu. Podivuhodné, radostné a i trochu směšné myšlenky táhly tou její vzpřímenou hlavou. No tohle! říkala si. Ona, která vždycky chtěla psát jenom básně, tam na periferii literárního světa, na okraji okraje, skrytá, nepoznaná, a tohle se jí přihodí! Cítila se najednou jako vyměněná, hrdá na své nové povídky. Něco jako sláva, nebo alespoň její matný příslib, něco zkrátka viselo v jarním vzduchu, bez léků na spaní a antidepresiv, a unášelo ji přes Špitálskou ulici a dál do centra. A veselá Lena se tomu vůbec nebránila.

Všechno to začalo její vánoční povídkou. Na Marošovo naléhání ji Lena poslala do časopisu *Sezam*.

Literární časopis *Sezam* nebyl žádné terno, četlo ho jen pár literátů, ale aspoň někdo. A za povídky platili slušné honoráře, což taky nebylo úplně k zahzení. Lena se svým polovičním úvazkem za to byla vděčná. Ačkoli pracovala už léta v *Literárních novinách*, s penězi za psaní vůbec nepočítala. Ani ji to nenapadlo. Maroš měl pravdu, publikovat je potřeba, pár lidí si tě všimne – a opravdu, pár lidí si její povídku přečetlo – a našli se i takoví, co Leně napsali, že jim pomohla. Pomohla jim! V životě! Dostala dva krásné, obdivné maily. Za jedinou povídku! Lena, která psáním vlastně jen pomáhala sama sobě, byla nadšená. Dojatá. Jako by se najednou stala nějakou velice potřebnou válečnou zpravodajkou, anebo alespoň obvazovačkou raněných na minovém poli! Maily si uctivě uložila do zvláštní složky v mailové schránce. A v duchu si slíbila, že bude dál sloužit všem raněným, co jí síly stačí.

A potom přišel ten podivuhodný telefonát.

„Haló, haló!“ ozvalo se v jejím mobilním telefonu, když přijala hovor od neznámého čísla. „To je paní Lena Grassalkovičová?“

„Slečna,“ opravila toho pána s příjemným basem. A hned zvesela dodala: „Ano, to jsem já. A vy jste kdo, jestli se smím zeptat?“

Z hlasu se vyklubal renomovaný český filmový producent Vít Svítecký. Uf! To se jí snad jen zdá?! Vždyť ho zrovínka včera viděla na návštěvě u kamarádky v televizi jako hosta slavné české talkshow *Do křesel!* Lena párkrát polkla nasucho, než se vzpamatovala. Pochopila, odkud fouká vítr, tedy odkud má ten pán její telefonní číslo, a poslechla si celý

příběh o tom, jak její vánoční povídka z časopisu *Sezam* přebral nějaký český časopis, samozřejmě bez jejího vědomí, no a její překlad do češtiny, také bez Lenina vědomí, dávali celé dvě hodiny na stanici Vltava v tom krásném, podvečerním čase, kdy je Praha celá zacpaná čekajícími auty, všichni řidiči přeladují rádio a hledají něco, co by stálo za poslech. No a pan producent Svítecký také uvízl v zácpě a šťastnou náhodou si naladil stanici Vltava ve chvíli, když Lenina povídka právě začínala. A to ještě není všechno! Potom, za soustředěného poslouchání povídky, dorazil pan producent domů, za Prahu, do svého domečku, ale zůstal sedět v autě, dokud povídka neskončila, jen zaparkoval a poslouchal, aby tu skvělou povídku mohl nerušeně doposlouchat celou až do konce, protože je úplně fantastická, prostě neuvěřitelná.

Uf! Lena nevěděla, co na to má říct, srdce se jí rozbušilo, jen poděkovala velkému producentovi za takovou pochvalu. Začala se cítit trochu zmateně. Nepřehánějí to všichni s těmi komplimenty? ptala se sama sebe, když během toho noblesního telefonátu sledovala, jak plesnivá omítka ze stropu opadává na práh dveří kanceláře.

„Chtěl jsem se vás zeptat, paní Grassalkovičová, tedy slečno Grassalkovičová, máte ještě nějaké jiné povídky?“ ozvalo se pak z telefonu po krátkém, zdvořilostním odkašlání.

A tak ještě toho dne poslala Lena všechny svoje povídky, za hlasitého Marošova povzbuzování, ještě toho samého dne je všechny dala dohromady, vytiskla, nechala svázat a poslala slavnému českému filmovému producentovi a lovcí talentů

jménem Vít Svítecký. Protože to tak chtěla. Chtěla mu je poslat jako vlastní knihu.

A krátce nato začala psát pro Svíteckého scénář. Práce jí šla rychle od ruky, už to nebylo to namáhavé lovení ryb z hlubin vlastního Černého moře jako při povídkách. Bylo příjemné vybírat všechny postavy a situace, rozložit je v čase, v přesně popsaných scénách, pohrát si s dialogy, škrtnat, přepisovat. Některé věci bylo potřeba vymyslet úplně jinak. Něco změnit, něco vyhodit. Ale Lena měla spousty nápadů, byla psaním přímo posedlá a změnám se vůbec nebránila. Ráda potom s panem Svíteckým všechno probírala. Vždycky, když mu něco poslala, netrpělivě čekala na dlouhý telefonát, ve kterém rozeberou každý detail a budou spolu soutěžit při řešení problému „film versus literatura“, pokud nějaký vznikne. Bylo to vzrušující. Za pár měsíců byl scénář hotový a pan Svítecký už si v telefonu lámal hlavu, komu svěří režii filmu. To Lenu ani trochu netrápilo. Vždyť o Svíteckém kolovaly fámy, jaký má talent a čich na lidi! Měla k němu naprostou důvěru.

Jenomže když potom Lena poprvé režiséra svého budoucího filmu uviděla, byla zděšená. A zklamaná. Bublina splaskla. Čerstvý absolvent FAMU, nevýrazný a nechutně servilní mladík, který si vydělával točením reklam, jí připadal prázdný jako sud. Jako nějaký mladý snaživec, co na všechno dopředu přitakává. Po celou tu dobu, co se s ním a se Svíteckým bavili na první schůzce v kavárně Louvre, nemohla se Lena zbavit pocitu, že ten člověk je z gumy. Díval se na ní zpoza neproniknutelné masky, takové té věčně vysmáté tvářičky

přerostlých dětských filmových hvězd. Tohle že má být režisér jejího veledíla, jejího povídkového filmu, z něhož přímo prýští a stříká nelítostný život? Představovala si ho úplně jinak. Jen co se seznámili, tak tenhle nadějný český režisér pateticky, s hlavou nakloněnou na stranu, prohlásil, že jeho život je jen film a film je „víc než život“. No těbůch, pomyslela si Lena. Další ubožák. Film je víc než život! Cha! Kdes tohle vyčetl, ty chudáku? chtěla se ho Lena zeptat, ale pak to radši spolkla. Jen sklopila oči a neříkala nic.

Když Svítecký uviděl její strašlivé rozčarování, ubezpečil ji – zatímco si režisér odskočil vyřídit telefon – že je to vynikající filmař a řemeslník, a nic víc že nepotřebují. Že je důležité, aby se režisér pevně držel scénáře, a to že tenhle Zdeněk Rychlík zvládne naprosto bravurně. Svítecký vypadal spokojeně. A tak se Lena už dál o film nestarala. A vrátila se domů, do svého života.

Co ji začalo zajímat úplně nečekaně, za čím otáčela hlavu jako slunečnice, až si to musela sama uvědomit a přiznat, a vzápětí i skrývat, byli mladí muži. Ty vago! Pro Lenu to bylo něco úplně nového a nevídaného! Sotva přestala zobat tabletky, okamžitě se v ní probudil život. Pod antidepresivy spala její přirozenost celé dva roky útulným zimním spánkem, zmražená jako jezero pod ledem. A jen co led roztál, všude kolem bylo jaro, svět se otevíral, veselé ryby živých představ začaly vystřelovat vzhůru. A tehdy se zčistajasna míhaly na hladině jejich erotické, nahé záblesky a přepadávaly Lenu na každém rohu jako malí bojovníci džiu džitsu.

Kdykoli se na rohu Panenské, když si to šinula domů z vydavatelství, vynořil muž v jejím věku, nebo i mladší, podíval se na ni pronikavým pohledem, a dokud ho nedohnal synek na koloběžce, krátce se na sebe zahleděli. Občas se jí až zatajil dech. Jak byli tihle tatínkové najednou krásní! A odkud se brali? Byly jich plné ulice, jako kdyby zničehonic vykvetli se začínajícím jarem, někde je nabírali bagrem a potom po jednom vysypávali z plných nákladáků jako pevná, zralá jablka každý den po škole po celé Bratislavě! Co se to s ní děje? Lena si v jediné vteřině, v náhlém závanu smutku, který jí prolétl myslí, jako když vás prašivým křídlem ovane holub, uvědomila pravdu. Že jí asi něco uteklo. A je to nenávratně pryč. Táhlo jí hlavou, jak a kam se rozkutálela všechna ta léta, ta jablíčka, zatímco ona slepou láskou zbožňovala básníka Karola Postavu.

Všichni její vrstevníci se oženili a zmizeli kamsi do tepla vlastních rodin, a teď, když je potká, připadají jí tak nějak krásnější, jakoby ošlehaní větrem, spokojení a šťastní, s velkými, krásnými dětmi, se kterými si povídají tajuplnou kamarádkou řečí jako v pohádkovém filmu, na který má ona vstup zakázán, nemá nejmenší šanci ho uvidět. Chovala přímo zbožnou úctu k těmto novým, dávným kamarádům a jejich uspořádanému, vyrovnanému životu, jak ve skutečnosti, tak i na facebooku, ano, přesně takovému, jaký má život být, a ne tomu rozčepýřenému, rozházenému, divokému šílenství, jako byl její život – jako když rozpícháte nožem polštář, až z něho lítá všechno peří, úžasně, romanticky, jako u Jakubiska, ale potom celá ta paráda stejně

splaskne a zůstane po ní jenom ten propíchaný, starý polštář.

Čas od času začínala cítit jakýsi prašivý smutek.

Ale život, ó ano, život, ten milý a milosrdný lékař, poskytl v té chvíli Leně další injekci proti bolesti. Tentokrát ne při psaní povídek, ale v podobě tučného honoráře za filmový scénář. Lena, která si celá léta kupovala jen to, co nezbytně potřebovala, a vydělávala sotva na slanou vodu, aby ve volném čase mohla psát básně a svobodně tvořit, si na jednou mohla dovolit rozšafně provětrat šatník. Mohla rozhazovat. A co je pro ženu lepším lékem proti depresím a smutku ze stárnutí, než se trochu omladit? Vyhodit si z kopýtka?

A tak když si konečně, po všem tom psaní o trápení i trápení s psáním, vyrazila na slavnou premiéru svého prvního (a možná i posledního – kdoví?) hraného filmu do matičky Prahy, Prahy stocekaté, matky všech odvržených slovenských sirotků, když si to šinula přes Bratislavu na nádraží, vypadala k světu. Vypadala dost dobře. Jako úspěšná, svěží, sebevědomá žena něco po třicítce. Jako když se hvízdne. Frajersky a silně, bez prstů, jen tak mezi zuby. Nenápadně, ale stejně je to slyšet na celou ulici! Tak jí to slušelo.

Premiéra se konala v útulném sále jednoho z menších pražských kin, které se jmenovalo Orloj. Jakmile se Lena ubytovala v hotelu a sotva se stihla vysprchovat, už jí volal Svíteckého asistent, milý a sympatický človíček jménem Petr Kosa, kouzelný, až pohádkově maličký chlapík, že už si pro ni jde. A když Lena vyšla ze svého pokojíku v přízemí a uviděla jeho drobné nožky,

jak se míhají před recepcí hotelu Salvator, užasle si pomyslela, že tenhle pan Kosa si možná jen odskočil z role pikolíka z Hrabalovy knihy *Obsluhoval jsem anglického krále*.

Praha, Praha, Praha, všude kolem je krásná, hrabalovská Praha a v ní Petr Kosa, její tajný pikolík, vždy uctivý a slušný, sympatický, veselý človíček, který nikdy neztrácí dobrou náladu, ani když dělá sedm věcí najednou, telefonoval a doladoval veškeré záležitosti, jen aby všechno na premiéře klaplo a on aby tu byl jenom pro ni. Dokonce jí otevíral dveře u taxíků, na což nebyla vůbec zvyklá, a tak se o něj tak trochu bála, aby ho ta premiéra nevyčerpala a nezničila. Jenomže Kosa byl nevyčerpatelný.

Když večer dorazili do kina Orloj, foyer už se plnilo lidmi. Na stolech sklenky na šampaňské a víno, livrejovaní číšníci, všechno tip top. Když Lena uviděla v hloučcích postávat všechny ty decentní, vyšňožené lidi v motýlcích a večerních róbách, prudce se jí rozbušilo srdce. A lidí přibývalo. Kosa ji každou chvíli zatahal za rukáv, a když se k němu naklonila, pokaždé jí pošeptal do ouška nějaké známé jméno a pohodil tím směrem svou zastřiženou bradkou. Lena se nevyznala ani v hercích, ani v režisérech, ani v celebritách, vždyť doma neměla televizi. Celá ta maškaráda slavných jí byla cizí, a tak pokaždé jen zdvořile přitakala, anebo při těch Kosových nenápadných posuncích upozorňujících na celebrity vydala jen tiché „áááá“. Byla úplně mimo. Cítila se jako někdo, kdo je skoro slepý a zapomněl si doma brýle. A zničehonic se to stalo! Až se jí podlomila kolena.

Najednou ho zahlédla a překvapením jenom vydechla. Herec Kostecký! Staříčský, už úplně šedivý pán, Mojmír Kostecký, slavná legenda všech těch zbožňovaných starých českých filmů. Stála u něj, u dědouška, docela blízko, až se ho téměř dotýkala, a zhluboka vdechovala ten pocit. Byl idolem jejího panenského milostného světa, chodila na všechny filmy, ve kterých hrál, do kina Mladost, chodila jenom na něj a často už ani nesledovala děj filmu, měla oči jen pro něho, úplně se ukájela podivuhodnou krásou tohoto muže se zvláštní, nepochopitelnou tváří, tak ošklivou, zjizvenou, až byla svůdná, tím zahnutým nosem a každým gestem věčného „padoucha“, které Kostecký vždycky tak bravurně a bezostyšně předváděl světu! Je to možné, že tu teď u něho stojí? Takhle blizoučko? Před premiérou filmu, ke kterému sama napsala scénář?! Není to omyl? Není to jen nějaká „shoda náhod nebo chvilková roztržitost osudu“, jak napsal velký básník a „padouch“ Válek? Není to jenom sen?

Rozhlédla se kolem sebe a trémou jí vyschlo v ústech. Panebože! Všichni tihle lidi! Co tu mezi nimi dělá? Cítí se tu jako nějaká žebračka. Ale už je tu Svítecký, který na všechny strany vítá hosty a líbá dámám ruce, a už ji bere za loket do sálu a ukazuje, kam si má sednout.

Lena znala scénář nazpaměť, a když zhaslo světlo a ztišil se všechen ten velkolepý šum, ulevilo se jí. Teď už bude jen nerušeně a ze skrytu sledovat něco, co dobře zná, a opájet se. A když se po dramatické smyčkové hudbě na úvod na plátně konečně objevil titulek LÁSKA JE SLÍPKA, myslela si, že moc